

Vzdělání jako podmínka změny

David Stránský

Mottem letošního Světového dne vody je urychlení změn, které vedou k vyřešení vodní krize a s ní spojených hygienických rizik. Toto téma se nám v naší zemi může zdát vzdálené, vždyť vody ke spotřebě máme stále dostatek a hygienická rizika jsou minimální. Ale žijeme ve světě, který se mění, a to velmi dynamicky, možná nejvíce za posledních 70 let.

Kdo by před rokem čekal skoro půl milionu uprchlíků z Ukrajiny, kterým je potřeba dodat nezávadnou vodu a odvést a vyčistit vodu použitou? Ani průběh změny klimatu není přesně předvídatelný, scénáře vývoje se liší a obzvláště v otázce rozložení srážek jsou zatíženy velkými nejistotami. Věci, které dnes považujeme za jisté, se brzy mohou proměnit v problémy, které bude potřeba akutně řešit.

Lidstvo po většinu své historie reagovalo na vzniklé problémy ve chvíli, kdy nastaly, alespoň co se změny přírodních podmínek týče. Možná poprvé teď máme příležitost se včas adaptovat na podmínky, které předvídáme, že nastanou. Právě proto letošní Světový den vody zdůrazňuje urychlení změn ve vodním hospodářství.

V České republice již změny oboru za účelem jeho udržitelné budoucnosti byly nastartovány. Asociace pro vodu ČR (CzWA) tyto změny spouštěla zejména v oblastech specifických polutantů, znovuvyužití vody a kalu, využití dešťových vod ve městech, kvality vypouštěné vody z ČOV a místně specifických přístupů k řešení venkovských oblastí. Spolu se SOVAK ČR a SVH ČR pak přijala Poziční dokument – vodní hospodářství ČR pro roky 2021–2030, který definuje základní směry vývoje tak, aby i nadále vodní hospodářství plnilo kvalitně, efektivně a bezpečně svoji společenskou úlohu.

Otázkou zůstává, zda změny probíhají dostatečně rychle. Stát sice v řadě oblastí deklaroval zájem měnit vodní hospodářství v intencích obou výše zmíněných dokumentů, nicméně přechod od strategií k realitě všedního dne je často zdlouhavý a bržděný resortismem na všech úrovních. Přínosy udržitelného vodního hospodářství jsou v deklarativní rovině jasné, ale v době ekonomických ukazatelů na prvním místě je nutné ukázat i finanční

relevanci zamýšlených změn. A to je velmi obtížné v situaci, kdy má dáti a dal se posuzuje jenom v rámci samotného oboru a nejsou zohledněny celospolečenské benefity, které přináší.

Při realizaci změn je podstatný také lidský faktor, resp. je nutné, aby měl kdo změny realizovat. A zde v současnosti vidím největší Achillovu patu budoucího vývoje oboru. Na konci minulého století končilo úspěšně studium vodního hospodářství na ČVUT kolem 100 studentů, v letošním roce to bude 13 studentů a velmi pravděpodobně ne všichni zůstanou věrni oboru. Situace na VUT a dalších technických školách je obdobná. Pouze porodností tento trend vysvětlit nelze, ta se snížila „pouze“ o 50 %. Chceme-li tedy akcelarovat rychlost změny, musíme nezbytně akcelarovat technické vzdělávání, vše ostatní je tím podmíněno. A pomyslný míč není jen na straně technických vysokých škol, ale i na straně státu (životní náklady a potřeby mladých lidí), vodohospodářských firem (platy nesrovnatelné s jinými obory) a obecně společenské objednávky determinující prestiž oboru. Jak z toho ven? Dobrá otázka. Možná vhodné motto Světového dne vody pro příští rok...

Vzdělání je ta nejsilnější zbraň, kterou lze změnit svět
(Nelson Mandela).

doc. Ing. David Stránský, Ph.D.
CzWA

2023 Accelerating Change